

КҮЗ

МЕЗГІЛІНІҢ СЕРУЕН
КАРТОТЕКАСЫ

№1 Желдің соғуын бақылау

Жұмбақ

Қанаты жоқ — ұшады,

Аяғы жоқ — қашады.

(Жел)

Бақылау: балалардың бақылау дағдыларын қалыптастыру; желдің соғуын анықтау; ағаштардың қозғалуы, бұлттардың аспанда тез көшуі, қатты желден ағаштардың жапырақтарының түсуі, жел бағытын анықтау. Жаздың күні жел қандай болады; тым нашар, ағаш басының қозғалуы; күзбен салыстыру.

Тәжірибе. Желге қарсы жүгіру.

Қорытынды. Желге қарсы жүгіру қиын.

Қимылды ойын: «Желбезекпен жүгіру».

Желбезекті қолға алып жарысу, кім бірінші мәреге жетеді, сол жеңімпаз болады.

Еңбек: тәрбиешіге көмек.

Үлкендерге қызмет көрсету. Ауланы тазартуға қатыстыру, жапырақтарды жинау.

Өз бетімен ойындар ойнау:

«Желбезекпен ойын».

Ыңғайлы жағдайларды жасау, алаң ішінде іс-қимылдарды дамыту. Көтеріңкі көңіл-күйде болу.

№2 Күздің ерте, кеш келуін бақылау

Тақпақтар

«Күз» Н. Әлімқұлов

Берекесін сыйлауға
Өлкемізге күз келді.
Жемістерін жинауға
Шақырады біздерді.

«Күз» Қ.Ыдырысов

Күзім-ау, күзім-ау,
Мінезін бұзық-ау,
Жаңбырын сіркіреп,
Келгенің қызық-ау.

Бақылау: Табиғаттағы өзгерістерді бақылауға үйрету: жапырақтардың түсінің өзгерістері, құстардың жылы жаққа ұшуы, жаңбырлы болуы, күзгі өзгерістерді ажырата білуі.

Қимылды ойын: «Егінді тасымалдау»

Дабыл бойынша арбамен «егін» тасу, бір шеттен, екінші шетке тасу. Шыдамдылық пен шапшаңдыққа баулу.

Еңбек: Гүлзарда жұмыс.

Гүлдерді гүл ыдысына отырғызу. Жұмыстың ыңғайын білу. Гүлге деген сүйіспеншілікті арттыру.

Өз бетімен ойындар: «Құмда сурет салу» Балаларды құмда сурет салуға үйрету.

Атқарған жұмыстарын атап, мадақтап өту. Бірлікке, татулыққа тәрбиелеу.

№3 Аспанды бақылау.

Жұмбақ.

Бір түкті кілем,
Бір түксіз кілем. (Аспан)

Бақылау:

табиғаттағы күзгі өзгерістерді бақылау жұмысын жалғастыру. Бұлттар сұр түсті болатынына назар аударту. Тірі және өлі табиғат арасындағы өзгерістерді байқату: күннің суытуы, құстардың ұшып кетуі. Табиғат туралы түсініктерін әрі қарай дамыту.

Қимылды ойын: «Ұшақтар».

Дабыл бойынша қимыл жасау, алаң ішінде іс-қимылдарды бекіту. Көтеріңкі көңіл-күйде болу.

Еңбек:

құрғақ жапырақтарды жинау, гүлзардағы гүлдердің тұқымын жинастыру.

Үлкен адамдардың тапсырмаларын орындауға үйрету. Оларға көмектесу.

Бастаған істі аяқтауға талпындыру.

Өз бетімен ойындар ойнау: «Ұшақтар».

Ұсынылған тақырып бойынша ойынға өз еркімен қатысуға тәрбиелеу. Балалардың іс-әрекетті ұйымдастыруына көмек беру.

№4 Ойын алаңына ұшып келген құстарды бақылау.

Мақсаты: құстарды танып білу, дене бөліктерін атау; құстарға деген қамқорлық сезімдерін ояту.

Ересек адамдармен орындалатын қарапайым еңбек тапсырмалары (мәселен, гүл суару).

Мақсаты: қарапайым тапсырмаларды орындауға үйрету.

Қимыл-қозғалыс ойындары: «Допты қуып жет», «Күн мен жаңбыр» (мөлшері 2-3рет).

Мақсаты: бір-бірімен қақтығысып қалмай жүгіруге жаттықтыру.

Өзіндік еркін ойын әрекеттері, далаға алып шығатын материалдармен ойындар.

Мақсаты: қызығушылықтары бойынша ойын таңдау мүмкіндігін қамтамасыз ету және өз құралптастарымен қарым-қатынасқа түсе білуін қалыптастыру.

№5 Жаңбырды бақылау

Жұмбақ.

Көтеріліп теңізден,
Аспанға биік барамын.
Биіктен қайта түскенде,
Өңі кірер даланың. (Жаңбыр)
Бақылау: жаңбыр кезінде, ауа
райындағы өзгерістерді білуге
үйрету: сұр аспан, бұлтты,
бұлыңғыр жаңбыр жауып тұр.
Өзгерістерді көрсету; күзгі жаңбыр
ұзақ және сирек, жаңбырдан кейін
суық жердегі сулар көпке дейін
құрғамайды, өйткені күннің көзі
жоқ, жәндіктер тығылып қалған,
құстардың тамақтары азайған соң
олар оңтүстікке ұшып кетеді.

Қимылды ойын: «Кең қадам».

Сызықты баспай, балаларды
белгілеген жерге секірту. Жалпы
ережені сақтауға тәрбиелеу
(сызықты басып қалсаң —
ойыннан шығасың).

Еңбек: гүлзардағы жерді
қопсыту. Үлкендерге қысқа
дайындық кезеңінде
көмек беруге тәрбиелеу.

Әдептілікке, өзінің еңбек
құралдарын жинауға үйрету.

Өз бетімен ойындар ойнау:
«Қайықтар».

Балалардың өз жолдастарымен
бір шешімге келуі және бір іс-
әрекетті ұжыммен жасауы.

№6 Бұлтты бақылау

Жұмбақтар.

Ақ мақта,
Жүзіп барады бір жаққа. (Бұлттар)
Көзі жасты — жылжып,
келе жатыр бір алып,
Жабырқаса, жылайды,
жадыраса, құлайды. (Бұлт)

Бақылау: балалармен бірге бұлттарды бақылаймыз.

Бұлт өлі табиғатқа жатады. Бұлт аспанда ұшып, көшіп жүреді. Бұлттар әртүрлі пішінді болады. Бұлттар аспанның ішінде жүзіп бара жатқан қайықтарға ұқсайды. Бұлттан қар жауады, жаңбыр жауады.

Қимылды ойын: «Кең қадам».

Сызықты баспай, балаларды белгілеген жерге секірту. Жалпы ережені сақтауға тәрбиелеу (сызықты басып қалсаң — ойыннан шығасың).

Еңбек: гүлзардағы жерді қопсыту.

Үлкендерге қысқа дайындық кезеңінде көмек беруге тәрбиелеу. Әдептілікке, өзінің еңбек құралдарын жинауға үйрету.

Өз бетімен ойындар ойнау: «Қайықтар».

Балалардың өз жолдастарымен бір шешімге келуі және бір іс-әрекетті жасауы.

№7 Өрмекші мен өрмекті бақылау

Жұмбақ.

Шидиген ұзын сирағы,
Тастай керең құлағы.
Сөйтіп жүріп көп жерге,
Аспалы торлар құрады. (Өрмекші)

Бақылау: өрмекшінің өмірі жайында терең білім беріп және олардың жоғалып кетуі жайлы әңгімелеп беру.

Өрмекті елестету, өрмек ол өрмекшінің ұсақ жәндіктерді қоректену үшін құратын жіңішке, әрі берік өрілген жібі екендігін айтып беру. Байқампаздықты қалыптастыру.

Қимылды ойын: «Маймылдар».

Гимнастикалық қабырғаға өрмелеп, ілулі тұрған заттарды алуға үйрету және эстафетаны келесі ойыншы жалғастыруы қажеттігін үйрету. Ойын барысында жылдам шешім қабылдауға тәрбиелеу.

Еңбек: «Өрмектеп жинау».

Кезекшінің міндеті және берілген тапсырманы мүлтіксіз орындау, қабілетін дамыту.

Өз бетімен ойындар ойнау.

Басқа балалармен ойнау барысында бір-бірімен татулықта, бірлікте болуға тәрбиелеу.

№8 Өзенді бақылау

Жұмбақтар.

Жазда сылдыр қағады,
қыста тыным табады. (Өзен)

Бет көрсететін айнам,
тауып алдым сайдан. (Ағын су)

Бақылау: өзенде болатын маусымдық өзгерістерді бақылап және атап берулерін қадағалау. Су күңгірттенді, суда жүзетін құстар жоқ, балықтар мен бақалар су түбінде. Өзен — табиғаттың негізгі ресурсы екендігін және оның сұлулығына қарап, ұқыптылыққа тәрбиелеу.

Тәжірибе. Суға ұсақ тастар мен жаңғақтарды лақтыру.

Қорытынды. Ауыр заттар батып, жеңілі су бетіне шығады.

Қимылды ойын: «Жылға арқылы».

Екі түзу сызықтан қос аяқтап секіруді қалыптастыру. Сабақ барысында үйренген әдіс-тәсілдерді тиімді қолдануға үйрету.

Еңбек: «Аквариум үшін жағадан ұсақ тастар жинап теру».

Тапсырманының маңыздылығына мән беру, Аквариумдағы балықтардың өмірі туралы көзқарастарын кеңейту.

Өз бетімен ойындар ойнау: Ойынның барысы мен ережесін өз бетімен ойлап табуға үйрету; шығармашылықт қабілеттерін дамыту.

№9 Жеңіл көлікті бақылау

Жұмбақтар.

Арқасында алып жүр,
ала тайым шауып жүр. (Автобус)

Табаныңда жолы бар,
төбесінде қолы бар. (Трамвай)

Бақылау: жеңіл көліктер жайлы біліп, оларды атап көрсету; жеңіл көліктердің қосалқы бөліктері жөнінде білімдерін кеңейту. Жүк машинасы мен жеңіл машинаның айырмашылықтарын атап көрсету.

Қимылды ойын: «Такси».

Қос аяқты түзу ұстап, аяқтың ұшымен гимнастикалық шеңберді алып (обруч), қосақтасып жүгіру. Бір-бірін итермей ойын ережесін сақтау.

Еңбек: берілген жеке тапсырманы мұқият орындауға үйрету. Еңбекке деген дұрыс көзқарастарын дамытып, тәрбиелеу.

Өз бетімен ойындар: «Секіргішпен ойна».

Ұялшақ және сенімсіз балаларды өзгелермен бірлесіп ойнауға ыңғайлы жағдай жасау.

№10 Автобустарды бакылау

Жумбақ.

Жүргиздим бул үйимди,
Жүйткисе, жүрт сүйинди.

Бар жолмен жүртты тасып жүр
Жылдамдыкка басып жүр. (Автобус)

Бакылау:

қоғамдық көлік — автобус туралы білімдерін
кеңейтіп, тереңдету; жеке көлік
(тасымалдайтын) оларды ажырата білу.

Қоғамдық көлікке өздерін ұстау
ережелерімен таныстыруды жалғастыру
(үлкендерге орын беру, ақырын сөйлеу, жол
ақысын төлеу).

Қимылды ойын: «Бос орын».

Сигнал бойынша (жүргізуші ойыншыға
қолмын тигізеді) ойын ережелерін сақтап
(шеңберді айналып жүгіреді) босатылған
орынға тез отыруға үйрету.

Еңбек: күркедегі жолды қардан тазалау.
Тапсырма орындауда мақсаттылықты, күш-
жігер салуға, ептілікке тәрбиелеу.

Өз бетімен ойындар:

«Қардан құрылыстар жасау».

Қарды жиып, оларды күрекпен нығыздап,
қажетті пішін құрауға үйрету. Жұмыла
ойнауға тәрбиелеу.

№11 Ересек балаларды бақылау

Балдырған баламыз,
Балдырған баламыз,
Досты көп табамыз.
Қашан да, қайда да.
Достар бір-біріне
Сенімді боламыз.
Екі деген екі дос,
Бірін-бірі қимайтын.
Артық-кемді етпей сөз,
Бірін-бірі сыйлайтын.

Бақылау: ересек балаларды (мінез-құлықтары, ойындары), киімін бақылауға; киім түрлерін, оларды арнаулы атауға (бөрік, бөкебай, қолғап, етік, жылы шалбар және т.б.); киім және ауа райы арасындағы байланыс орнатуға үйрету. Ересек балалар арасында мейірімді қарым-қатынасқа тәрбиелеу.

Қимылды ойын: «Ақ аюлар».

Ұжымдық тапсырмаларды орындауды үйрету, қарапайым өзара қарым-қатынас қабілеттілігін қалыптастыру.

Еңбек: сырғанау жолын әзірлеу. Ұжымдық тапсырмаларды орындау. Үлкендерге қолжетімді көмек көрсетуге тәрбиелеу.

Өз бетімен ойындар: ересек балалармен бірлескен ойындар Жүргізуші рөлін өз мойнына ала білуді қалыптастыру; белсенділікті, дербестікті тәрбиелеу. Балалардың бастамашылығын ынталандыру. Ойынға жауапкершілікпен қарауға, тәртібін бұзбай ойнауға тәрбиелеу.

№12 Ағаштарды бақылау

Көркем сөз.

Тербеледі ағаштар,
Алдымнан жел еседі,
Кіп-кішкентай ағаштар,
Үп-үлкен боп өседі.

Бақылау: сыртқы белгілеріне қарап ағаштардың 2-3 түрін (шырша, қайың, терек) танып, ажырата білу. Маусымды өзгерістер кезінде ағаштарды бақылау, жапырақтарының азаюына назар аудару.

Жапырақтардың жазда және күзде қандай түсте болатынын анықтау.

Қимылды ойын:

«Аталған ағашқа жүгіріп бар».

Бейнеленген сын-сипатты белгілер бойынша ағаштың атауларын білу.

Сигнал бойынша жұмыс істеп, алаңда бір-біріне соқтықпай орын ауыстыруға үйрету.

Еңбек: ағаштардың арасындағы құрап қалған бұтақтарын жинау. Ұжымдық тапсырмаларды орындап, бірлескен тапсырманы дер кезінде аяқтауды үйрету.

Еңбек сүйгіштікке тәрбиелеу.
Өз бетімен ойындар: әткеншек тебу.
Ойын барысында достық қарым-қатынас бірлестігін жетілдіру.

№13 Шөптің солуын бақылау

Жұмбақ.

Дала кілемі.

Ол не? (Шөп, өсімдіктер)

Бақылау:

балаларды шөптің кескін-келбеті өзгеруі туралы түсініктерін көңейту. Өсімдіктерге деген сүйіспеншілігін арттыру.

Қимылды ойын: «Көгершін» ойын.

(шешен-ингуш халықтарының ұлттық ойыны)

Алаңда орын ауыстыруды бекіту, жартылай отырып, аяқты бірге қосып, қолды тізеге дейін созып, айқастырып ұстау (қабылдаған қалыпты сақтап, орын ауыстыру, бір-бірін итермеу). Ойын ережесін сақтау.

Еңбек: құрап қалған шөпті тырнауышпен жинау.

Тырнауыштармен жұмыс істеуді бекіту, нақтылы орынға шөпті жинау.

Еңбексүйгіштікке баулу.

Өз бетімен ойындар:

«Ертегідегі үйшік» ойыны.

Балалардың қалауы бойынша (2-3 адам) үйшік ойнауларын қадағалау. Байсалды, қуанышты жағдай жасауына мүмкіндік туғызу.

№14 Шыбын, шіркейлердің жоюлуын бақылау

Жұмбақ.

Шидім, шидім, шидім құс,

Ши басына қонған құс.

Қарқаралы қара құс,

Хан басына қонған құс.

(Шыбын)

Бақылау:

күз мезгілінде шыбын-
шіркейлердің өмір сүруін,

олардың тастар мен

жапырақтардың астына

тығылуын бақылау, қорытынды

жасау. Ауа райының

салқындауына байланысты

жәндіктердің жоғалуы.

Қимылды ойын: «Көбелекті ұстап алу».

Бір затты (көбелекті) ұстап алу
мақсатында жоғары секіруге үйрену.

Достарымен жақсы

қарым-қатынаста болуға, тәрбиелеу.

Еңбек: клумбаларды қурап қалған
гүлдерден тазалау, өз міндеттерін үлкен
жауапкершілікпен атқаруға тәрбиелеу,
өсімдіктерге деген сүйіспеншіліктерін
арттыру.

Өз бетімен ойындар:

жақсы көретін ойыншықтармен ойнау,
ойынды жолдастарымен бірігіп ойнауға
үйрету.

№15 Саңырауқұлақтарды бақылау

Жұмбақ.

Сыртты бүтін,

Іші түтін.

(Саңырауқұлақ)

Жеуге жарамды — ақ түсті, майлы.

Улы — мухомор, бозарыңқы арамқұлақ.

Бақылау: саңырауқұлақтарды ажырата білу, олардың сырт бейнесіне қарап тану (түсі, пішіні). Бөліктерін атап беру: аяғы, қалпағы. Күз айының кереметін ұғыну, мейірімділікке тәрбиелеу.

Қимылды ойын: «Аюдың апанында» (орыс халқының ұлттық ойыны).

Балаларға сөздерін анық айтқызу, ойын ережесін сақтауға үйрету. «Аюды» санамақ арқылы таңдауға үйрету.

Еңбек: тотықұсқа тамақ.

Ерікті күштерді қоса тіркелетін қызметтің мақсаттылығына тәрбиелеу. Өз еңбегінің маңыздылығын түсіндіру.

Өз бетімен ойындар: «Балық аулау» т.б. ойындар.

Ептілікті талап ететін дербес ойындарды мадақтау, жылдамдыққа үйрету

№16 Бақшадағы көкөністерді бақылау

(қырыққабат, қызылша, қызанақ, бұршақ)

Тақпақ.

Көкөністі көп ектік,
Өссін, піссін деп ектік,
Көктемде еккен көкөніс,
Күзде берді көп өнім.

Бақылау: көкөністер жөнінде білімдерін кеңейту: аты, түсі, дәмі, тағамға қолданылуы, құрамындағы дәрумені; күзде көкөністерді жинау; көкөністердің пісіп-жетілуіне мән беру; топырақ салынған жәшіктерді арнайы бөлмелерде сақтау. Өз еңбегінің нәтижесіне ұқыпты қарауға үйрету.

Қимылды ойын: «Бақшашылар».

Бақшаны топтасып жинауға балаларды ұйымдастыру. Ойын ережесі: тәрбиешінің белгі беруін күтіп, эстафетаны жалғастыру.

Еңбек: бақшадағы жұмыс, көкөністерді жинау.

Бақшадағы көкөністерді жинап, ересектер мен жолдастарына белсенді түрде көмек көрсеткен балаларды мақтау.

Өз бетімен ойындар: «Көкөністер дүкені».

Көкөністер мен жеміс-жидектерді құмнан мүсіндеу. Берілген ойын тақырыбында шығармашылық, белсенділік көрсеткендерді мадақтау; ойынға деген қызығушылықтарын қолдау және дамыту. Көкөністер мен жемістер туралы алған білімдерін бекіту.

№17 Гүлдерді бақылау

(георгин, астра, календула)

Жұмбақ

Құлпырса қадірлейді, аялайды,
Құрғаса сыпырғышқа жарамайды. (Гүл)

Бақылау: гүлзардағы гүлдердің 2-3 түрінің айрықша белгілерін анықтауда үйрету; оларды ағаштардан ажырата білу; олар қайда өсетінін білу (орман, бақша т.б.).

Күзгі гүлдердің сұлулығына қызығушылықпен, махаббатпен қарауға тәрбиелеу.

Қимылды ойын: «Бақшадағы тауықтар».

Ағаштарға өрмелеп, белгілі бір жерге секіріп түсуді үйрету. Ойын барысында достық қарым-қатынасты сақтауға тәрбиелеу.

Еңбек: бақшада жұмыс (жер қазу). Ересектерге белсенді көмек көрсеткен балаларды мадақтау, марапаттау.

Ұжымдық тапсырманы бірлесіп орындауға тәрбиелеу.

Өз бетімен ойындар.

«Геометриялық пішіндерді түскен жапырақтармен әшекейлеу».

Әр балаға өз еңбегіне қанағаттанарлық жұмыс жасауына көмектесу. Сөздік қорын дамыту.

№18 Түскен жапырақты бақылау

Жұмбақ

Ағайынды бәрі,
Шықса жасыл,
Түссе сары.
(Жапырақ)

Бақылау: ағаштардағы жапырақтардың азайғандығына балалардың назарын аудару: жапырақтар түсіп, айналып, түстерін өзгертуде.

Жапырақтардың маусымдық өзгерістеріне, сұлулығына сүйсіне қарауға тәрбиелеу.

Тәжірибе: құрғақ жапырақтардың үстімен жүру.

Қорытынды: жапырақтар аяқ астында сусылдайды.

Қимылды ойын:

«Тыныш жүгіріп өт».

Жапырақтардың үстімен белгілі бір уақытта ақырын жүріп өту. Ережені сақтай отырып (мәреге дейін жүгіріп, кері қайту). Ойындарға белсенді қатысуын талап ету.

Еңбек: түскен жапырақтарды жинау.

Белгіленген жерге түскен жапырақтарды тырнауышпен жинап тасуды үйрету.

Балалардың бірігіп жұмыс істеуін қадағалау. Өз бетімен ойындар:

«Жапырақты кілем».

Балалардың бірлескен ойынының келісімді болуын қадағалау, бақылау.

№19 Шалшық суды бақылау

Көркем сөз.

Сылдырлайды мөлдір су,
Мөлдір суға бетіңді жу.
Тазалықтың досы,
Су дегенім осы.

Бақылау:

балалардың назарын жаңбырдан соң жиналатын шалшық суларға аудару.

Жаздың ыстық күнінде шалшық сулардың тез сіңіп, ал күзде, салқын түскенде ақырын сіңіп кететініне мән бергізу.

Тәжірибе. Суға тастар мен жаңғақтарды лақтыру.

Мақсаты: кейбір заттардың суға батып кететінін, ал кейбіреулерінің су бетінде қалқып жүретінін бақылау.

Қимылды ойын:

«Бір аяқпен жолдан секіру».
Ойын алаңындағы ережені сақтай отырып, бір аяқпен алға жылжып секіруді үйрету.

Еңбек: балалармен бірге балабақша алаңын жылы сумен жууды бақылау, еңбектің маңыздылығын сезінуге және үлкендерге көмектесуге үйрету.

Өз бетімен ойындар:
гимнастикалық құралдарға өрмелеу (баспалдақ т.б.).

Балалардың қосалқы ойындарға деген қызығушылықтарын дамытып, достық қарым-қатынаста ойнауға қадағалау.

№20 Аула сыпырушының жұмысын бақылау

Мақал-мәтел.

Еңбексіз өмір — сөнген көмір.

Бақылау: аула сыпырушының еңбек ету барысын бақылау, еңбек нәтижесін атап көрсету (таза жолдар, бау-бақшаларда түскен жапырақтардан тазалау) және оның маңыздылығы; еңбек құралдарын атап беру (сыпырғыш, қалақ, күрек, қоқыс жәшігі). Аула сыпырушы еңбегінің нәтижесіне ұқыпты қарауға үйретіп, тәрбиелеу.

Қимылды ойын: «Құнан шабысы» (қырғыз халқының ұлттық ойыны).

Ойын ережесін сақтауға (белгіден соң жүру, бірін-бірі итермеу) үйрету.

Жылдамдықпен күш жігерді дамыту.

Еңбек: аула сыпырушыға көмектесу.

Балаларды ересектерге көмектесуге үйрету. Еңбектенуге деген құштарлықтарын дамытып, тәрбиелеу.

Өз бетімен ойындар:
доппен ойын.

Әр балаға доппен ойнау мүмкіндігін беру. Олардың ойын барысында еркіндік пен қуаныш сезімін оята білу.

№21 Балабақшаның айналасындағы өсімдіктерін бақылау.

Бақылау: Мақсаты: ағаштар мен гүлдерді ажырату, ағаштарды сындырмауға үйрету.

Еңбек тәртібі: гүлзарға гүл суару.

Мақсаты: қарапайым тапсырмаларды орындауға үйрету.

Қимылды ойын «Көпіршік».

Мақсаты: шеңберге жиналу қабілетін жаттықтыру.

Еркін ойын әрекеті: сыртқы материалмен ойындар.

Мақсаты: қызығушылық ойындарын

таңдауды қамтамасыз ету және құрдастарымен қарым-қатынасты қалыптастыру.

Жеке жұмыс: қажеттілігіне қарай балалармен жеке жұмыстар жүргізу.

№22 Жеміс ағаштарын бақылау

Тақпақ.

Жеміс біткен бау-бақша,
Жемін жайды жан-жаққа.

Бақта құстар сайрады,
Құйқылжытып сан-саққа.

Қолға ап бақша құралын,

Суды атызға бұрамын.

Ағаш түбін қопсытып.

Арам шөпті жұламын.

Бақылау: ағаштардың түстерінің өзгеруін, өсуін көру, жемісін бақылау (ранетки). Жасыл, піспеген жемісті жеуге болмайды, тек піскен жемісті жеу керек екенін түсіндіру.

Қимылды ойындар: «Қоян мен қасқыр».

Мәтіннің сөздігімен сәйкесінше әрекетті жасау білімділігін бекіту, ойынды дабылдың қағысымен бастау. Алаңның бойымен қозғалу.

Еңбек: «Құм салғыштан шашылған құмды жинастыру»

Топ алаңындағы құмды өз ынтасымен жинастыруға үйрету; тазалыққа және ретке келтіру әдетін қалыптастыру.

Өз бетімен ойындар: тақырыпқа берілген ойынды жүргізу. Шығармашылық сезімдерін ояту. Ұстамдылығы мен ойынға деген қызығушылығын дамыту. Жемістер мен көкөністер туралы білімдерін бекіту.

№23 Торғайды бақылау

Мақсаты: торғайдың пайда болу ерекшеліктері, өмір көріністері туралы білімді тереңдету; балалардың назары мен жадын белсендіру.

Бақылау барысы:

- Торғай қандай?
- Ол немен қоректенеді?
- Қалай ән айтады?

Торғай - кішкентай құс. Торғайдың артқы жағы қоңыр, қара жолақтары бар. Құйрығы мен қанаттары қара қоңыр, иек пен тамағы қара, бірақ басы сұр. Торғай - епті құс, қорықпай секіреді, үгінділер, тұқымдар, дәндер алады. Ол барлық жерде адамның әдеттеріне жақсы бейімделеді. Торғай "шиқ-шиқ" деп ән салады.

Еңбек: балабақша бақшасындағы арамшөптерді жұлуға үйретіп, арамшөптердің түріне қарай ажырата білу қабілетін бекіту.
Өз бетімен ойындар: ашық ойындары- қозғалыс бағытын өзгерте отырып, сигнал бойынша жылдам қозғалуға үйрету.
"Допты ұстаңыз" - допты лақтыру және ұстау дағдыларын екі қолмен бекітуді жалғастырыңыз.

№24 Жапырақтардың толық түсуін бақылау

Жұмбақ.

Ағайынды бәрі,
Шықса жасыл,
Түссе сары. (Жапырақ)

Бақылау: өсімдіктер дүниесінің маусымдық өзгерістері туралы түсініктерін жалғастыру: жалаңаш ағаштар.

Жапырақтардың қайдан түскенін, қайда түскенін, түсі қандай болғанын естеріне түсіру. Әдемі жапырақтарға сүйсіне қарап, табиғатты білуді және табиғатпен қарым-қатынастан қуаныш алуға тәрбиелеу.

Қимылды ойын: «Соқыр теке» ойыны (орыс халқының ұлттық ойыны).

Ойын ережесін сақтай отырып, балалардың ойынға қатысуын қадағалау. Еңбек: ауладағы жұмыс. Жапырақтарды тырнауышпен жинау.

Өз бетімен ойындар:

түскен жапырақтардан оюлар, заттар құрастыру, шығармашылықтарын, фантазияларын дамыту.

№25 Алғашқы түскен қарды бақылау

Жұмбақ.

Көктен түсіп көбейді,
Ұқсайды өзі шекерге.
Бірақ ешкім жемейді,
Жерде жатыр бекерге.

Ол не? (Қар)

Бақылау:

бақылап қорытынды жасау; күшті аяздардың болмағанынан алғашқы қар ақ болады, тез ериді. Қысқы табиғаттың әдемілігі сүйсінуге тәрбиелеу.

Қимылды ойыны: «Сұр қоян жуынды».

Мәтінмен сәйкес қозғалысты орындай білуді бекіту. Алаңда бір-біріне соқтықпай орын ауыстыру дағдыларын дамыту.

Еңбек: «Бөлме өсімдіктерін күту».

Тәрбиешінің басқаруымен балалар пайдалы іспен оранжереяларда, қысқы бақтарда айналыса алады.

Бөлме өсімдіктерін күтуге тәрбиелеу: өлшемді суару, гүлсауыттағы шартты белгіге қарау, жапырақтарды дұрыс сүрту. Өз бетімен ойындар: шашақтармен ойын Таза ауадағы ойындарды мадақтау. Өзіне қызық ойындарға қатысуға тәрбиелеу